

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ..... ๕๐๒๐/๒๕๖๔
วันที่..... ๒ มิ.ย. ๖๔
เวลา..... ๑๖:๕๕ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๕๕๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาตามข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุง
กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของสภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๒๔๒๖
ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๐๐๖.๓/๔๑๗
ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๔ และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้ส่งข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุง
กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ของสภาผู้แทนราษฎร ไปเพื่อดำเนินการ นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอรายงานผลการพิจารณาตามข้อสังเกตดังกล่าว
มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ รับทราบรายงานผลการพิจารณาตามข้อสังเกต
ของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ของสภาผู้แทนราษฎร ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ส่งรายงานผลการพิจารณาในเรื่องนี้ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและกฏกติ ๒

รับที่ ๑๐๔ / ๒๕๖๔

ที่ ๒ / ส.ด / ๒๕๖๔ เวลา ๑๕:๓๖

กองนิติธรรม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (๖๑1545/D/R/วติ๓)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : dcab@soc.go.th

กลุ่มงานระเบียบวาระ

รับที่ ๒๓๒ / ๒๕๖๔

วันที่ ๒ มิ.ย. ๖๔ เวลา ๑๕:๕๐ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม

รับที่ ๘๕๕ / ๒๕๖๔

วันที่ ๒ มิ.ย. ๖๔ เวลา ๑๕:๕๐ น.

ส่งกลุ่มงาน..... ดำเนินการ

ด่วนที่สุด
ที่ ทส ๑๐๐๖.๓/ร.๖๓

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๒๙๘ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๔
สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักรับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไปพิจารณาร่วมกับสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชุมหารือแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ร่วมกับสำนักงาน ก.พ. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) และกองแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีผลการหารือแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตดังกล่าว ดังสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวราวุธ ศิลปอาชา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๕๐

โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๔๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sarabun@onep.go.th

นางภาณุภัทร

๘

นางสาวกมลทิพย์

ผู้อำนวยการกองนิติการ

**แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**

ข้อสังเกต ๑. เมื่อร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้ผ่านการเห็นชอบของรัฐสภา และมีการประกาศบังคับใช้ และมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการมีความคาดหวังว่า สำนักงานนี้จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติและประสานงานนโยบายด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของ ประเทศกับหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับที่ดินทุกหน่วยงานของรัฐให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่ดินของประเทศได้ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาที่ดินระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเองหรือปัญหาที่ดินของหน่วยงานของรัฐกับประชาชน เพราะปัจจุบัน ประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบจากปัญหาการบริหารจัดการที่ดินมานาน

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๑.

พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๑๐ (๑) กำหนด หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี และมาตรา ๑๑ กำหนดให้ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ตามมาตรา ๑๐ (๑) ต้องกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางในการพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่ดินของประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึง ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายการบริหารประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบาย และแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดิน สิทธิในทรัพย์สินของประชาชน การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การมี ส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และหลักภูมิสังคม ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน และทรัพยากรดิน เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ที่ดินและทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน การกระจาย การถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และการบูรณาการให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ของที่ดิน รวมทั้งวิธีปฏิบัติและระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในนโยบายและ แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยที่มาตรา ๑๔ กำหนดให้ เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ ความเห็นชอบนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศแล้ว ให้ คทช. ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา และในการนี้ ให้คณะกรรมการตามกฎหมายอื่นหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการตามหน้าที่และ อำนาจ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ จึงได้มีการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและ ทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อเป็นกรอบนโยบายหลัก (Policy Framework) ระยะยาวของประเทศ และ แผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ระยะ ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องตามห้วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการ ปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมทุกมิติ บนฐาน ของการใช้ที่ดินและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์สูงสุด รวมถึงการรักษาส่วนที่ เหลือไว้เพื่อรักษาความสมดุลทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ มีการกระจายการถือครอง ที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและทำมาหาเลี้ยงชีพได้อย่างทั่วถึงตามอัตรา ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงสิทธิในทรัพย์สินของประชาชน หลักธรรมาภิบาล และการมีส่วนร่วมของ ประชาชน อันจะส่งผลให้มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ดินและ ทรัพยากรดินของประเทศ ทั้งปัญหาที่ดินระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ตลอดจน แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาการบริหารจัดการที่ดิน ตามที่

คณะกรรมการการคาค้าง ทั้งนี้ การจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน มีการดำเนินการบนกรอบนโยบายหลัก ๔ ด้าน ได้แก่

นโยบายที่ ๑ ด้านการรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ที่ดินและทรัพยากรดินอย่างยั่งยืนการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการคุ้มครอง บำรุงรักษา การอนุรักษ์ พื้นฟู และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่อนุรักษ์ อย่างสมดุลและยั่งยืน

นโยบายที่ ๒ ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด กำหนดนโยบายที่ดินของรัฐและเอกชนในภาพรวมให้เป็นเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นโยบายที่ ๓ ด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ยากไร้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนผู้ยากไร้สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน มีที่อยู่อาศัยและที่ทำกินตามสมควรแก่สภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

นโยบายที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน บริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติ ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี เครื่องมือ และกลไกที่เหมาะสม

ปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินงานภายใต้กรอบนโยบายหลัก ๔ ด้าน โดยนโยบายที่สามารถเห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจน คือ การดำเนินงานการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนภายใต้ คทช. (ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม) ซึ่งได้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าสมาชิกในโครงการ คทช. มีความมั่นคงในการถือครองที่ดิน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในพื้นที่ ซึ่งมีการบูรณาการการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และสะท้อนถึงความต้องการของชุมชนบนพื้นฐานการประกอบอาชีพเดิม นอกจากนี้ สศช. ได้มีการดำเนินโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ โดยผลการประเมิน ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ จากการสำรวจกลุ่มเป้าหมายสมาชิกโครงการในพื้นที่ที่ดำเนินการครบกระบวนการ ๓ ขั้นตอน ประกอบด้วย การจัดหาที่ดิน การจัดคนลงที่ดิน และการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ จำนวน ๑๗ พื้นที่ สรุปผลการประเมินจำแนกตามพื้นที่ ได้ดังนี้

๑) **พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ** สมาชิกโครงการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำที่ดินแปลงว่างมาจัดให้ผู้ใช้ที่ดินทำกินที่ยากจน และเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอย่างมากเกือบทุกด้าน ทั้งเรื่องความมั่นคงในการถือครองที่ดิน การช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือในที่ดินของรัฐ การได้รับการจัดที่ดินในจำนวนที่เหมาะสม และกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ยกเว้นเรื่องของหลักการการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐแบบกรรมสิทธิ์ร่วม โดยไม่ให้เอกสารสิทธิ์รายบุคคล ที่สมาชิกโครงการมีความพึงพอใจน้อย สำหรับการดำเนินโครงการสมาชิกโครงการมีความพึงพอใจอย่างมากทั้งด้านการจัดที่ดิน และการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และมีความพึงพอใจมากที่สุดที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ตนได้รับ แต่สมาชิกโครงการมีความพึงพอใจน้อยในเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านการตลาด การพัฒนาแปรรูปผลผลิต และการสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ อย่างไรก็ตาม สมาชิกโครงการมีความสุขและมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากขึ้นจากผลการดำเนินนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล ตลอดจนมีความเชื่อมั่นว่าคนกับป่าสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเกื้อกูลกัน สำหรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินของโครงการที่สมาชิกเห็นว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ คทช.จังหวัด สามารถยกเลิกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และเรียกคืนที่ดินในกรณีที่ได้รับที่ดินฝ่าฝืนข้อกำหนดการใช้ที่ดิน

๒) **พื้นที่ปฏิรูปที่ดิน** ในภาพรวมสมาชิกโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุดกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ นอกจากนี้ มีความพึงพอใจอย่างมากโดยเฉพาะในด้านการจัดที่ดิน ที่ได้รับความพึงพอใจ

มากที่สุดจากการสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ตนได้รับได้ ส่วนด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ได้รับความพึงพอใจอย่างมากจากการที่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปช่วยปรับปรุงบำรุงดิน และมีการสอบถามปัญหา/ความเดือดร้อนของชุมชนอย่างใกล้ชิด และมีความพึงพอใจอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องการช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือในที่ดินของรัฐ และการได้รับการจัดที่ดินในจำนวนที่เหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีพ ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด ส่วนการดำเนินโครงการ พบว่าช่วยให้ผู้ได้รับการจัดที่ดินมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ พบว่าสมาชิกโครงการมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องของคุณภาพชีวิตที่มีมากขึ้น ความคาดหวังในด้านการประกอบอาชีพที่สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น การมีรายได้ที่มากขึ้นจากการส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการได้รับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงในการถือครองที่ดินและชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น สำหรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินของโครงการที่สมาชิกเห็นว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ การที่ผู้ได้รับการจัดที่ดิน จะต้องไม่ขาดบ่อเพื่อการเกษตรกรรม มากกว่าร้อยละ ๕ ของเนื้อที่ที่ได้รับ เนื่องจากการขาดบ่อเป็นการเพิ่มพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้ง และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำชลประทานที่ภาครัฐสนับสนุนได้

๓) **ที่ดินสาธารณะประโยชน์** ในภาพรวมสมาชิกโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุดกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ ส่วนการดำเนินโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุดกับกระบวนการจัดที่ดิน ทั้งในเรื่องการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความโปร่งใสยุติธรรม และการสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ตนได้รับ และมีความพึงพอใจมากในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะการที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปสำรวจหรือสอบถามปัญหาและความต้องการด้านการประกอบอาชีพของชุมชน นอกจากนี้ มีความพึงพอใจอย่างมาก ทั้งเรื่องความมั่นคงในการถือครองที่ดิน การช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือในที่ดินของรัฐและการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาที่ดิน แหล่งน้ำ การพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมการรวมกลุ่ม การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการจัดทำบัญชีครัวเรือน แต่ในส่วนของความเหมาะสมของจำนวนที่ดินที่ได้รับการจัดให้ และหลักการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐแบบกรรมสิทธิ์ร่วม โดยไม่ให้เอกสารสิทธิ์รายบุคคล ได้รับคะแนนน้อยที่สุด สำหรับความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ พบว่าสมาชิกโครงการมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องของคุณภาพชีวิตที่มีมากขึ้น ความคาดหวังในด้านการประกอบอาชีพที่สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น สำหรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินของโครงการที่สมาชิกเห็นว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ทางราชการ ผู้ที่ได้รับการจัดที่ดินไปแล้วจะต้องส่งคืนพื้นที่นั้นให้แก่หน่วยงานภาครัฐทันที

๔) **พื้นที่ป่าชายเลน** ในภาพรวมสมาชิกโครงการมีความพึงพอใจอย่างมากกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รวมทั้งหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ และมีความพึงพอใจอย่างมากกับกระบวนการจัดที่ดิน ทั้งในเรื่องการคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความโปร่งใสยุติธรรม และการสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ตนได้รับ ความมั่นคงในการถือครองที่ดิน การช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือในที่ดินของรัฐและความเหมาะสมของจำนวนที่ดินที่ได้รับการจัดให้ และมีความพึงพอใจมากในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ในด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม แต่มีความพึงพอใจน้อยในเรื่องหลักการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินของรัฐแบบกรรมสิทธิ์ร่วม โดยไม่ให้เอกสารสิทธิ์รายบุคคล สำหรับความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ พบว่าสมาชิกโครงการมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องของคุณภาพชีวิตที่มีมากขึ้นจากการดำเนินนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนของรัฐบาล สำหรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินของโครงการที่สมาชิกโครงการเห็นว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ คพช.จังหวัด สามารถยกเลิกการใช้ประโยชน์ในที่ดินและเรียกคืนที่ดินในกรณีที่ได้รับที่ดินฝ่าฝืนข้อกำหนดการใช้ที่ดิน และผู้ได้รับที่ดินจะต้องปลูกสร้างที่อยู่อาศัยเท่าที่จำเป็น จะสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อวัตถุประสงค์อื่นไม่ได้ นอกจากนี้ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำที่ดินแปลงว่างเข้ากองกลางสำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๕) **ที่ราชพัสดุ** ในภาพรวมสมาชิกโครงการเห็นด้วยกับการส่งเสริมให้จัดทำบัญชีครัวเรือน การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ และการช่วยยุติการซื้อขายเปลี่ยนมือที่ดินในพื้นที่ ยกเว้น การพัฒนาแหล่งน้ำและปัจจัยพื้นฐานที่สมาชิกเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ พื้นที่ ที่ได้รับการจัดที่ดินยังคงขาดทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา นอกจากนี้ ในภาพรวมสมาชิกมีความพึงพอใจมากที่สุดกับการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการ และกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ แต่ยังคงพบปัญหาเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ การตอบข้อซักถาม/ข้อสงสัยของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในการดำเนินงานในพื้นที่โครงการอยู่บ้าง รวมทั้งมีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องการส่งเสริม และพัฒนาอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในด้านการสนับสนุนการรวมกลุ่ม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การปรับปรุง บำรุงดิน การตลาด และการแปรรูปผลผลิต โดยมีความพึงพอใจมากกับกระบวนการจัดที่ดิน โดยเฉพาะเรื่อง การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความโปร่งใสยุติธรรม ทั้งนี้ สมาชิกโครงการมีความพึงพอใจน้อยในเรื่องการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งพบว่าพื้นที่ที่ได้รับยังขาดทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา ส่วนการดำเนินโครงการ พบว่าช่วยให้เกิด ความมั่นคงในการถือครองที่ดินและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับความเชื่อมั่นในการดำเนินโครงการ พบว่าสมาชิก โครงการมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องการรักษาสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินร่วมกัน อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลกัน การมีความสุขมากขึ้นจากการได้รับการจัดที่ดิน การมีรายได้มากขึ้นจากการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นคงในการถือครองที่ดิน และชุมชน มีความเข้มแข็งมากขึ้นด้วย สำหรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินของโครงการที่สมาชิกโครงการเห็นว่าไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ ในกรณีที่มีพื้นที่เหลือหรือไม่มีผู้ทำประโยชน์ในพื้นที่ที่จัดให้ พื้นที่นั้นจะถูกจัดสรรให้แก่ผู้ที่ถูกผลักดันและ อพยพออกจากพื้นที่ป่าและผู้ที่อยู่ในที่ดินใกล้เคียง

ข้อสังเกตข้อ ๒. การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติให้คำนึงถึงความเหมาะสม ความคุ้มค่า ความประหยัดในการใช้จ่ายงบประมาณ และเน้นผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานภาครัฐตามนัยพระราชบัญญัติวินัย การเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ และการดำเนินงานของ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ต้องเป็นหน่วยบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ กับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐตลอดทั้งของเอกชน

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๒.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) จะทำหน้าที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และควบคุมดูแลการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากร ดินของประเทศให้มีเอกภาพ มีกรอบแนวทางการพัฒนาภารกิจและการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทิศทาง เดียวกัน ดังจะเห็นได้จากการดำเนินการร่วมกันที่ผ่านมา โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งงบประมาณ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ภายใต้แผนบูรณาการการรักษา ความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและแก้ปัญหาที่ดินทำกิน เรื่องที่ ๑๗.๒ การแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน รวมทั้งสิ้น ๑๙๐.๒๓ ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ภายใต้แผนบูรณาการจัดการปัญหาที่ดินทำกิน รวมทั้งสิ้น ๒๗๗.๐๔ ล้านบาท โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย โครงการที่สำคัญ ได้แก่ โครงการจัดที่ดินให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึงและ เป็นธรรม โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน โครงการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ โครงการที่ดินของรัฐที่จัดให้แก่ประชาชนที่ยากจน โครงการจัดที่ดินเพื่อแก้ไข ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โครงการจัดที่ดินแปลงรวมในเขตปฏิรูปที่ดิน โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อ แก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โครงการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน โครงการส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนเศรษฐกิจ ชุมชน โครงการตรวจสอบแปลงที่ดินเพื่อดำเนินการจัดที่ดินให้ชุมชนและการบริหารด้านการอนุญาตในพื้นที่ป่าชายเลน โครงการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตและตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงการขับเคลื่อน

นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศไปสู่การปฏิบัติ โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ ระยะที่ ๑ โครงการส่งเสริมและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตหม่อนไหมและฝ้าย ภายใต้โครงการจัดที่ดินเพื่อการเกษตร โครงการจัดทำข้อมูลที่ดินเพื่อการจัดการที่ดินตามนโยบายของคณะกรรมการที่ดินแห่งชาติ โครงการส่งเสริมและพัฒนาการจัดที่ดินทำกินและอยู่อาศัยให้ชุมชนในที่ดินสาธารณประโยชน์ตามนโยบายรัฐบาล โครงการสำรวจรังวัดจัดทำแผนที่ โครงการสำรวจตรวจสอบผู้เข้าทำกินในพื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง โครงการจัดที่ดินทำกินภายใต้นโยบายคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ และโครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดินของรัฐตลอดทั้งของเอกชน โดยพิจารณาความเหมาะสม คุ่มค่า ประหยัด และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการของแต่ละหน่วยงาน นอกจากนี้ ภายหลังจากการตั้ง สคทช. หน่วยงานมีแผนการขอตั้งงบประมาณแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับการขอตั้งงบประมาณใน พ.ศ. ๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อสังเกตข้อ ๓. การจัดโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ต้องเป็นไปตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. และ สำนักงาน ก.พ. กำหนดโดยเร็ว และไม่ควรมีการจัดตั้งสำนักงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินขึ้นเพิ่มเติมในกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ขึ้นมาทดแทนส่วนราชการที่ตัดโอนไปแล้ว และควรปรับปรุงกระบวนการทำงานของหน่วยงานราชการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำงาน

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๓.

สำนักงาน ก.พ.ร. และ สำนักงาน ก.พ. มีการประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาโครงสร้างและกรอบอัตรากำลัง และการกำหนดตำแหน่งของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ซึ่งคำนึงถึงความเหมาะสมของโครงสร้างและอัตรากำลัง การตัดโอนตำแหน่ง และการซ้ำซ้อนของหน้าที่และอำนาจของแต่ละหน่วยงาน เช่น ตามที่ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้โอนอำนาจหน้าที่ของกองแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปเป็นของ สคทช. แล้ว ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอยู่และที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ ส่วนราชการต่างๆ จึงไม่สมควรตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เดียวกันขึ้นมาอีก ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อสังเกตนี้ไปพิจารณาแล้ว และ สคทช. จะได้ดำเนินการตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. และ สำนักงาน ก.พ. กำหนดภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้ต่อไป

สำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำงาน สคทช. ได้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับภารกิจของหน่วยงาน เพื่อพัฒนาเครือข่ายข้อมูลทางด้านที่ดินและทรัพยากรดิน ในการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ รวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ โดยมีกรอบแนวทาง เป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนั้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สคทช. ได้มีการดำเนินโครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาศูนย์สารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน เพื่อกำหนดทิศทางพัฒนา และเป้าหมายที่มุ่งไปสู่การเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ สามารถประสานการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนและให้ความร่วมมือ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของข้อมูลที่ต้องใช้ร่วมกัน อันจะส่งผลให้ระบบข้อมูลทางด้านที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศมีความเป็นเอกภาพมากขึ้น ลดการซ้ำซ้อนของการจัดทำระบบฐานข้อมูลซึ่งจะช่วยให้ลดภาระการลงทุนทางด้านระบบสารสนเทศในภาพรวม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถลงทุนในระบบสารสนเทศในส่วนอื่นที่จำเป็นในการปฏิบัติภารกิจได้มากขึ้น เนื่องจากข้อมูลที่มีการใช้

ร่วมกันสามารถกระจายการรับผิดชอบได้ระหว่างหน่วยงาน และร่วมกันเป็นเจ้าของข้อมูล ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และผู้สนใจที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อสังเกตข้อ ๔. ในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่และอำนาจในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของรัฐว่าเป็นไปตามนโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติหรือไม่ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานให้ชัดเจน

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๔.

เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้มีการจัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ เพื่อเป็นกรอบนโยบายหลัก (Policy Framework) ระยะยาวของประเทศ และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ระยะ ๕ ปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการ และการจัดสรรงบประมาณของหน่วยงาน โดย สคทช. จะมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานภายใต้นโยบายและแผนฯ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับกรอบนโยบายและแผนฯ ดังกล่าว โดยข้อมูลที่ได้มีการติดตามและประเมินผล จะนำมาเป็นฐานข้อมูลในการพิจารณา ทบทวน ปรับปรุง แผนปฏิบัติการฯ ให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สคทช. จะกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินการ ดังนี้

๑) การติดตามและประเมินผลตามเป้าหมายในระยะครึ่งแผนของแผนปฏิบัติการฯ : หลังจากมีการประกาศใช้แผนฯ เพื่อรายงานความก้าวหน้าและนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนฯ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ และกลไกการขับเคลื่อน กลยุทธ์ของแผนฯ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๒) การติดตามและประเมินผลตามเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดของแผนปฏิบัติการฯ : เพื่อรายงานผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ และรวบรวมปัญหา อุปสรรค จากการขับเคลื่อนกลไกในการปฏิบัติตามมาตรการ แนวทางที่กำหนดไว้ และนำไปใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อทบทวนการดำเนินงานนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ในระยะต่อไป

ข้อสังเกตข้อ ๕. การกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นการดำเนินการโดยส่วนราชการจะเป็นการดำเนินการที่มีข้อจำกัด เพราะต้องใช้งบประมาณจากที่ดินของรัฐที่นอกจากจะนำมาจัดสรรเพื่อกระจายการถือครองที่ดินแล้ว ยังต้องนำไปจัดสรรเพื่อกิจการอื่นของรัฐด้วย ดังนั้น เพื่อให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง จึงสมควรให้มีการประสานและบูรณาการการปฏิบัติกับหน่วยงานของรัฐประเภทอื่น อันได้แก่ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินและการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินของรัฐและดำเนินการให้ได้มาซึ่งที่ดินของเอกชนที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์หรือใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า นำมาให้เกษตรกรและผู้ยากจนได้ใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง และเป็นการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำหนดโดยเคร่งครัดด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ภารกิจของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติบรรลุผลและสร้างความเป็นธรรมด้านการจัดสรรที่ดินทำกิน

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๕.

พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐ (๔) กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ในการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ซึ่งรวมถึงรูปแบบการจัดที่ดินในลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ หรือรูปแบบในลักษณะอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้

การใช้ที่ดินเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สคทช.) จะประสานการดำเนินงานร่วมกับ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) หรือ บจธ. ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของรัฐในการได้มาซึ่งที่ดิน และกระจายการถือครองที่ดินทำกินให้ประชาชนอย่างทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน ป้องกันและแก้ไข ปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยของเกษตรกรและผู้ยากไร้ รวมถึงการพัฒนาที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ภารกิจของ สคทช. บรรลุผลและสร้างความเป็นธรรม ด้านการจัดสรรที่ดินทำกิน

ในส่วนของการกระจายการถือครองที่ดินของรัฐ สคทช. ได้กำหนดนโยบายการจัดการที่ดินทำกินให้ชุมชน ไว้ว่า “การจัดที่ดินโดยไม่ให้กรรมสิทธิ์ แต่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชน ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ สคทช. กำหนด ในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม เพื่อร่วมกันบริหารจัดการที่ดิน รวมทั้งการส่งเสริมการประกอบอาชีพตามศักยภาพของพื้นที่” โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ราษฎรผู้ยากไร้และไม่มีที่ดินทำกิน ในพื้นที่เป้าหมายได้รับการจัดที่ดินทำกินในลักษณะแปลงรวม โดยรัฐรับรองการจัดการสิทธิของชุมชนให้ถูกต้อง ตามกฎหมายในรูปแบบสหกรณ์หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม ซึ่งที่ดินนั้นยังคงเป็นของรัฐ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ราษฎรมีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการภายใต้ คณะอนุกรรมการ รวม ๔ คณะ ได้แก่ (๑) คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน (๒) คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน (๓) คณะอนุกรรมการส่งเสริมพัฒนาอาชีพและการตลาด และ (๔) คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (สคทช. จังหวัด)

ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน ผู้ยากไร้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) สรุปได้ ดังนี้

๑) พื้นที่เป้าหมายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน จำนวน ๑,๐๗๐ พื้นที่ ๗๐ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๑,๙๙๑,๔๔๖-๒-๘๓.๙๕ ไร่ ในที่ดิน ๗ ประเภท ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ป่าชายเลน ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน ที่ดินสาธารณประโยชน์ ที่ราชพัสดุ และที่ดินสงวนเพื่อกิจการ นิคมในนิคมสร้างตนเอง

๒) จัดคนลงพื้นที่แล้ว จำนวน ๕๗,๑๐๕ ราย ใน ๒๗๕ พื้นที่ ๖๕ จังหวัด เนื้อที่ ๓๘๔,๐๖๕-๐-๒๔.๐๑ ไร่

๓) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพแล้ว ๑๗๖ พื้นที่ ๖๐ จังหวัด เนื้อที่ ๔๖๗,๑๔๐-๑-๒๔.๓๔ ไร่ ภายใต้ กรอบการดำเนินงาน ๖ ด้าน ประกอบด้วย (๑) ด้านการพัฒนาที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินบนพื้นฐานข้อมูล Zoning (๒) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน (๓) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การจัดทำเมนู อาชีพเชิงบูรณาการ (๔) ด้านการส่งเสริมการรวมกลุ่ม (๕) ด้านสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (๖) ด้านการ ส่งเสริมและการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ข้อสังเกตข้อ ๖. เนื่องจากได้มีส่วนราชการระดับกรมถูกจัดตั้งโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งมีผล เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ หากต่อไป จะมีการแก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญบางมาตราที่บัญญัติรองรับผลของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติไว้ และการแก้ไขเพิ่มเติม นั้น อาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนั้นๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมการเพื่อรองรับผลกระทบ ดังกล่าวด้วย

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๖.

หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในบางมาตราที่มีบทรองรับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จะมีผลกระทบต่อพระราชบัญญัติปรับปรุงฯ มาตรา ๖ ซึ่งจัดตั้งส่วนราชการระดับกรม (สทช.และ สคทช.) ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบที่เป็นผลเสียมากกว่าผลดีในการดำเนินงานของหน่วยงาน จะต้องกำหนดบทรองรับความคงอยู่ของหน่วยงานนั้นๆ ไว้ด้วย ทั้งนี้ มีข้อสังเกต ก็เพื่อให้เป็นข้อคำนึงในกรณีที่มีพระราชบัญญัติปรับปรุงฯ โดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือคำสั่งอื่นในทำนองเดียวกัน เช่น ของคณะปฏิวัติ และคณะปฏิรูป ก็ควรคำนึงถึงความคงอยู่ของหน่วยงานด้วย เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวอาจถูกยกเลิกและมีผลกระทบต่อสถานะของหน่วยงานได้

ข้อสังเกตข้อ ๗. โดยที่ปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับที่ดินของรัฐในกรณีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบุกรุกที่ดินของรัฐ การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ความขัดแย้งเกี่ยวกับแนวเขตที่ดินของรัฐระหว่างหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน รวมทั้งปัญหาความยุ่งยากและความไม่ชัดเจนในการตรวจสอบแนวเขตและการนำแผนที่แนบท้ายกฎหมายไปใช้ในพื้นที่ยังมีความคลาดเคลื่อน แผนที่ของแต่ละหน่วยงานของรัฐมีขนาดมาตราส่วนแตกต่างกัน และมีการประกาศแนวเขตที่ดินทับซ้อนกัน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและเกิดความเสียหายต่อประเทศได้ ดังนั้น การดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) จึงเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติที่จะต้องดำเนินการ เพื่อเป็นการช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการบริหารจัดการที่ดินของรัฐให้เป็นไปอย่างถูกต้องชัดเจนและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งทำให้การบริหารจัดการที่ดินโดยภาพรวมของประเทศเป็นไปอย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติจึงควรเร่งรัดการดำเนินการเรื่องการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

แนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกต ข้อ ๗.

การดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) หรือ คณะกรรมการ กปนร. พบว่า ประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ ๓๒๐.๗๐ ล้านไร่ แต่ข้อมูลที่ดินของรัฐก่อนมีการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ๙ หน่วยงาน ประกอบด้วย กรมธนารักษ์ กรมที่ดิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๔๖๕,๐๘๔,๐๕๑.๑๓ ไร่ ซึ่งมากกว่าพื้นที่ประเทศไทย อันแสดงให้เห็นว่าที่ดินของรัฐทับซ้อนกัน สืบเนื่องมาจากการมีกฎหมายกำหนดแนวเขตประเภทที่ดินของรัฐหลายฉบับ และใช้มาตราส่วนในแผนที่แนบท้ายกฎหมายแตกต่างกัน ทำให้การประกาศแนวเขตที่ดินทับซ้อนกัน และเมื่อคณะกรรมการ กปนร. ได้ดำเนินการปรับปรุงแผนที่ One Map แล้วเสร็จ ทำให้ทราบว่าที่ดินของรัฐมีเนื้อที่ ๒๐๗,๗๓๓,๕๒๗.๒๙ ไร่ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัด และสอดคล้องกับเนื้อที่ของประเทศไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการ

คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) และแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธาน เลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นรองประธาน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยเมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ คณะอนุกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) และแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐ ได้จัดประชุมเพื่อพิจารณากรอบแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) และมีการพิจารณาแต่งตั้งคณะทำงาน ๒ คณะ เพื่อดำเนินการพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐทั้งระบบ รวมทั้งเสนอมาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการกับผู้ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) และดำเนินการตรวจสอบแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) ให้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ได้ข้อยุติ กรณีแนวเขตที่ดินของรัฐที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานทับซ้อน โดยมีความถูกต้องตรงกัน และเห็นชอบร่วมกัน ตามลำดับ ประกอบด้วย

๑) คณะทำงานพิจารณากำหนดแนวทางแก้ปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นประธาน คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

๒) คณะทำงานพิจารณาปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) โดยมีเจ้ากรมแผนที่ทหาร เป็นประธาน และเจ้าหน้าที่กรมแผนที่ทหาร เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการที่ดินโดยเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพตามที่กฎหมายกำหนด